

Gevaarlijke stoffen op het werk: kwestie van aanpakken!

Deze presentatie is gericht op de werkvloer. Want daar staan werkenden bloot aan gevaarlijke stoffen. Daar ademen ze de stoffen in, of werken de stoffen door op hun huid. Dáár worden ze er ziek van.

Dáár zullen ook de oplossingen moeten worden gerealiseerd, en de regels moeten worden omgezet in werkelijkheid.

We beginnen met [een video van de FNV over gevaarlijke stoffen](#).

De video duurt ongeveer 3,5 minuut, dus geen avondvullende film

Wat zijn gevaarlijke stoffen?

In de video wordt de vraag al gesteld: 'gevaarlijke stoffen, wat zijn dat?'

En in de video horen we als antwoord: *“een stof is gevaarlijk als je er gezondheidsklachten van krijgt”*.

Is dat antwoord in de video volledig?

NETWERK ARBO
GEVAARLIJKE STOFFEN: NÚ AANPAKKEN!

Gevaarlijke stoffen: waarover hebben we het?

- Veiligheid: brandbaar, explosief
- Gezondheid: als je er gezondheidsklachten van krijgt

2025 – Netwerk Arbo FNV – Werkgroep Gevaarlijke Stoffen

Nee, er zijn bijvoorbeeld ook stoffen die explosief (ontploffbaar) zijn. Daar word je dan niet ziek van, maar je kunt er gewond door raken, of ook door sterven.

Werknemers en anderen, denk maar aan de vuurwerkramp in Enschede. (2000 = 25 jaar geleden). Voor explosieve stoffen gelden ook heel specifieke veiligheidsregels.

Het Arbobesluit definieert gevaarlijke stoffen als volgt: *“Stoffen of mengsels waaraan werknemers bij de arbeid worden of kunnen worden blootgesteld die vanwege de eigenschappen van of de omstandigheden waaronder die stoffen of mengsels voorkomen, een gevaar voor de veiligheid of gezondheid kunnen opleveren”*. (Arbobesluit art. 1.1.5) Maar omdat niet alles tegelijk kan, staan we in deze presentatie toch in de eerste plaats stil bij stoffen waar je gezondheid onder kan lijden.

Hoe ernstig is dit probleem?

Gevaarlijke stoffen op het werk...hoe groot is dat probleem eigenlijk?

- Bij jullie op het werk
- In Nederland

NETWERK ARBO
GEVAARLIJKE STOFFEN: NÚ AANPAKKEN!

Groot probleem of klein probleem?

- Ruim 100.000 bedrijven
- Ruim 100.000 stoffen
- Meer dan 1 miljoen werkenden

2025 – Netwerk Arbo FNV – Werkgroep Gevaarlijke Stoffen

Hierboven staan de Nederlandse cijfers. Daarin staat hoeveel bedrijven er met gevaarlijke stoffen werken. En hoeveel stoffen er in gebruik zijn: elk jaar komen er daar een paar honderd bij.

Ook zie je hoeveel werkenden in zijn totaliteit te maken krijgen met gevaarlijke stoffen.

Het Tijdschrift voor Bedrijfs- en Verzekeringsgeneeskunde stelde in juni 2024:

“Een op de zes werknemers loopt het risico ziek te worden door blootstelling aan toxische stoffen op het werk. Denk hierbij aan ziekten zoals contacteczeem, astma, COPD, longkanker of aantasting van het zenuwstelsel.”

Bij 9,8 miljoen werkenden (CBS, 4^e kwartaal 2024) kom je zelfs uit op meer dan 1,5 miljoen...(1,63miljoen) werkenden die risico lopen door gevaarlijke stoffen.

GEVAARLIJKE STOFFEN: NÚ AANPAKKEN!

Groot probleem of klein probleem?

- Op twee na grootste ziekmaker op het werk.
- 3000 doden per jaar
- minderheid van de werkgevers volgt de regels

2025 – Netwerk Arbo FNV – Werkgroep Gevaarlijke Stoffen

Hierboven de cijfers die we hebben van het RIVM en van de Arbeidsinspectie.

Ziekmakers nummer één en twee zijn aandoeningen aan het bewegingsapparaat (denk aan rugklachten, RSI,) en psychische klachten.

De 3000 doden per jaar door gevaarlijke stoffen zijn een voorzichtige schatting.

De Arbobalans (Uitgave TNO) van 2020 komt uit op 3300.

Het meest verontrustend is dat slechts een minderheid van de werkgevers passende maatregelen neemt om hun werknemers te beschermen.

Vaak weten werkgevers zelf niet waarmee in hun bedrijf gewerkt wordt, maar heel vaak nemen ze ook niet de moeite om daarachter te komen.

‘Beroepsziekten in beeld’ van de Arbeidsinspectie zegt bijvoorbeeld: *“Een simpele rekensom laat zien dat slechts 2% van de bedrijven de risico’s van kankerverwekkende stoffen volledig in kaart brengt”*

Cynisch gezien: interesseert het werkgevers wel echt? De meeste doden door gevaarlijke stoffen sterven pas ná hun pensionering...

Cijfers die het nieuws halen zijn vaak een momentopname. En een paar dagen later is het alweer vergeten, omdat andere zaken de aandacht vragen.

Maar met een momentopname kun je niet zoveel. De belangrijkste vraag, als je een probleem aanpakt, is: wordt het beter, of wordt het slechter?

Tja, en als je dan de cijfers verzameld, word je niet vrolijk...Dit zijn de cijfers van het RIVM. Je ziet dat het aantal doden door gevaarlijke stoffen meestal boven de 3000 per jaar ligt.

De rode lijn in het plaatjes - men noemt dat om onduidelijke redenen 'omgevingsbelasting' – is het totaal. De curve van gevaarlijke stoffen hangt daar vlak onder: gevaarlijke stoffen zijn verantwoordelijk voor zo'n driekwart van de sterfgevallen door ongezond en onveilig werk.

Sluipmoordenaars

GEVAARLIJKE STOFFEN: NÚ AANPAKKEN!

Sluipmoordenaars ?

- *Veel stoffen: ziekte pas na tientallen jaren*
- *Kankerverwekkende stoffen kunnen dodelijk zijn*
(elk jaar ca 3000...)

2025 – Netwerk Arbo FNV – Werkgroep Gevaarlijke Stoffen

Enkele voorbeelden van stoffen, waarvan de effecten pas na lange tijd merkbaar worden

- de bekendste: asbest
- Chroom VI: kennen de toehoorders het verhaal?
We kennen onder meer de NS-Werkplaats in Tilburg, de KLM, maar ook Fokker in de jaren '80-'90 van de vorige eeuw, want dit is beslist geen nieuw verhaal!
- Bestrijdingsmiddelen in de landbouw: touwtrekken over glyfosaat (Roundup) in plaats van 'voorzorgsbeginsel' (= bij twijfel niet inhalen); duidelijk voorbeeld van de invloed en macht die commerciële partijen hebben.
- In de Bouw: kwartsstof, houtstof
- Je zou het bijna vergeten: oplosmiddelen; ze tasten je hersenen aan, en worden nog steeds gebruikt. Door schilders, maar ook in de schoonmaak en bv in de metaalindustrie.
2017: *"Naar schatting komen dagelijks bijna een half miljoen Nederlanders in aanraking met oplosmiddelen."*

Geldt automatisch 'kankerverwekkend = dodelijk'. Nee, niet helemaal en niet altijd.

Kijk eens naar de situatie in jullie eigen bedrijf...

NETWERK ARBO

GEVAARLIJKE STOFFEN: NÚ AANPAKKEN!

Gevaarlijke stoffen...ook bij jullie?

- Weet jij het?
- Weet je werkgever het?
- Wat doet hij eraan...en werkt dat ook?
- Maken jullie je er druk om ?

2025 – Netwerk Arbo FNV – Werkgroep Gevaarlijke Stoffen

Als je bovenstaande vragen beantwoordt...hoe ben je aan die informatie gekomen?
Is het nattevingerwerk of heb je het goed uitgezocht? Waar heb je de informatie gehaald?
En wat vind je van de antwoorden: o.k. of niet o.k.? Zou dat moeten veranderen?

Aanpakken!

NETWERK ARBO

GEVAARLIJKE STOFFEN: NÚ AANPAKKEN!

Niets aan te doen?

- Gezond werk = grondrecht, ook in de wet...
- Wat is nodig om een knelpunt aan te pakken?
 - ☐ goede informatie
 - ☐ urgentiebesef
 - ☐ moed en lange adem
 - ☐ samen aan de bak

2025 – Netwerk Arbo FNV – Werkgroep Gevaarlijke Stoffen

Het begint bij informatie. Maar wat is goede informatie: wat moet je weten?

- welke stoffen?
- gevaren en risico's van die stoffen?
- hoe en waar wordt ermee gewerkt, hoe vaak en hoe lang?
- hoeveel mensen hebben er mee te maken?
- hoe schat je de genomen beschermingsmaatregelen in?

Waar haal je goede informatie vandaan?

- Niet alleen van papier!
- Risico Inventarisatie en Evaluatie?
- FNV (Arbo Advies Punt)
- De collega's (werkvloer)
-

Zijn jullie – jij, je kadergroep, je collega's - zich bewust van de ernst? Als niemand zich er druk over maakt, kom je niet ver.

Maar daar kun je wat aan doen...hoe?

- Je moet je nek durven uitsteken, maar hoeft niet per se het conflict op te zoeken. Je staat in je recht! En alleen volhouders winnen.
- Alleen kun je weinig. Doe alles samen met collega's: het is het probleem van iedereen! Praat erover, en ga steeds samen aan de bak, dus niet in je eentje!

GEVAARLIJKE STOFFEN: NÚ AANPAKKEN!

Steun van de FNV

- FNV 6-stappenplan veilig werken met gevaarlijke stoffen
- FNV Stoffencheck-app
- Netwerk Arbo FNV
- Arbo Adviespunt FNV – 088- 368 06 09
(maandag t/m vrijdag 9.00 tot 13.00 uur of per email)
- FNV Bureau Beroepsziekten

2025 – Netwerk Arbo FNV – Werkgroep Gevaarlijke Stoffen

Op de sheet staan vijf voorbeelden, hoe de FNV jullie kan ondersteunen.
Maar vaak is er meer mogelijk.

De eerste vier helpen bij het samen aanpakken van het probleem, en het verminderen van ziekte en sterfte door gevaarlijke stoffen.

De vijfde – Bureau Beroepsziekten – is helaas nodig omdat het nog zo vaak helemaal fout gaat. Ook de overheid kent intussen de zogenaamde TSB-regeling (Tegemoetkoming Stoffengerelateerde Beroepsziekten).

Beide zijn gericht op financiële tegemoetkoming. Helaas vaak hard nodig, al krijg je je gezondheid er niet door terug.

De kern van het FNV-streven is dan ook om de noodzaak gebruik te maken van dit soort compensatie-activiteiten zo laag mogelijk te krijgen. Preventie staat voorop!

En dan nog dit....

FNV **NETWERK ARBO**
GEVAARLIJKE STOFFEN: NÚ AANPAKKEN!

En dan nog dit.....

FNV M'n zaakwaarnemer heeft 't geregeld
020-5816502

Zo werkt het helaas niet.....

2025 – Netwerk Arbo FNV – Werkgroep Gevaarlijke Stoffen

FNV

Het is een misvatting dat 'de FNV het wel even voor je op zal lossen'. En ook de OR kan dat niet in zijn eentje. Voor goed resultaat zullen jullie zelf, samen, aan de slag moeten.

Lid worden van de bond is een investering. Daarvoor geldt: de kost gaat voor de baat uit! Dus wacht niet tot de buit vanzelf binnen is, want dat gaat niet werken.

Vertel dat ook aan je collega's! Want je eigen kracht en macht vergroot je aanzienlijk door met zoveel mogelijk mensen lid te worden van de bond.

Samen sta je sterk, en hoe meer leden, hoe meer mogelijkheden voor de bond om te adviseren en te ondersteunen.

FNV **NETWERK ARBO**
GEVAARLIJKE STOFFEN: NÚ AANPAKKEN!

Dus zeg het voort:

WORD LID **WORD LID** **WORD LID** **WORD LID** **WORD LID**

2025 – Netwerk Arbo FNV – Werkgroep Gevaarlijke Stoffen

FNV

Van woorden naar daden!

Alles overziend:

- is er bij jullie een gevaarlijke stoffenprobleem?
- zo ja...wat ga je daaraan doen?
- zo ja: welke steun zou je van de kant van de FNV willen hebben?

Veel succes gewenst, en aarzel niet contact met [het Arbo-Adviespunt](#) van de FNV op te nemen!

